

Cestujeme do Škótska

Edinburgh a St. Andrews

TEXT A FOTO MIROSLAVA DULOVÁ

Edinburgh – pohľad zo Scottovho pamätníka s hradom v pozadí

Hlavné mesto Škótska Edinburgh je druhým najväčším mestom v krajine po Glasgowe. Sídli tu škótsky parlament. Staré a Nové mesto sú od roku 1995 zapísané v zozname kultúrnych pamiatok UNESCO. Známy je aj Edinburský festival, ktorý trvá štyri týždne počas augusta a počet jeho návštevníkov sa približne rovná počtu obyvateľov mesta – pol milióna. Mesto navštívi ročne milión turistov, čo znamená, že Edinburgh je druhým najnavštevovanejším mestom v Spojenom kráľovstve po Londýne.

Staré a nové mesto zapísané v zozname UNESCO

S mestom sa oboznamujeme z hornej paluby turistického autobusu, ktoré tu prevádzkuje niekoľko spoločností a premávajú po rôznych trasách. Možno si kúpiť denný aj viacdenný lístok. Platí jednoduché pravidlo, kdekoľvek na trase autobusu možno vystúpiť a potom neskôr pokračovať v jazde k ďalšej pamiatke. K stanovištu autobusov premáva expresný autobus napríklad z letiska. Turistické autobusy premávajú do 17. hodiny. Na návštevu turistických pozoruhodností si možno kúpiť aj denný preukaz v cene 24 libier, ktorým ušetríte, ak sa rozhodnete navštíviť viacero pamiatok. Hneď na začiatku prehliadky prechádzame okolo budovy múzea mesta Edinburgh a budovy škótskeho parlamentu postavenej vo veľmi modernom štýle uprostred historických budov. Počas hodinovej prehliadky sa možno oboznámiť s priestormi, v ktorých pracujú

poslanci a výbory. Parlament možno navštíviť aj vtedy, keď poslanci rokujú. Budova parlamentu sa stala známa svojou predražnou a dlhou výstavbou.

Blížime sa k hradu, ktorý nemožno nenavštíviť. Sprievodca v autobuse odporúča zakúpiť si lístky od vodiča, pretože aj na hrade sa pred pokladňou kľukatí dlhocižný rad. Z rozľahlého hradu sú krásne pohľady na mesto zo všetkých strán. Prekvapí len obrovská tribúna pred vstupom do hradu, tu sa konajú najmä koncerty. Staré a nové mesto, zapísané v zozname UNESCO, určite patria k tým najkrajším mestským centráom na svete. Stredoveké staré mesto si zachovalo okrem starých budov aj úzke medzierky medzi nimi. Nové mesto začali budovať v roku 1767 a predstavuje najrozsiahljší príklad mestského plánovania z tohto obdobia na svete. V starom meste si možno pozrieť byt obchodníka z obdobia okolo roku 1600.

Edinburgh

Edinburgh je hlavné mesto Škótska už viac ako päťsto rokov a známy je osobnosťami, ktoré tu žili – spisovatelia, umelci, filozofi či vedci – James Clerk Maxwell, zakladateľ modernej teórie elektromagnetizmu, ako aj priekopník v oblasti telefónov Alexander Graham Bell, Max Born, fyzik a nositeľ Nobelovej ceny, Charles Darwin a mnohí ďalší. Aj ovca Dolly bola naklonovaná neďaleko Edinburghu. Pôsobili tu aj spisovatelia,

ako Sir Arthur Conan Doyle, autor Sherlocka Holmesa, a J. K. Rowlingová, autorka Harryho Pottera, ktorá svoju prvú knihu napísala v kaviarni Nicolson's. Údajne filmári poplietli adresu a tak vo filme o Harrym Potterovi nie je zobrazená tá správna škola. Pôsobili tu aj ekonóm Adam Smith a spisovateľ Walter Scott. Svoje korene tu má aj herec Sir Sean Connery a bývalý britský premiér Tony Blair. Keď predchádzame okolo rozľahlého mestského parku, dozvieme sa, že

práve tu je údajne najstaršie golfové ihrisko, na ktorom môžete hrať aj dnes zadarmo, len si treba priniesť svoje vlastné golfové palice. Najnavštevovanejšia škótska atrakcia kotví v prístave – kráľovská jachta Britannia a jej návštevu označujú za typickú čerešničku na torte, ak sa rozhodnete navštíviť Edinburgh. V marci 2009 tu otvorili reštauráciu na palube s vyberanými lahôdkami. Do prehliadky musíme zaradiť aj prechádzku po historickej kráľovskej míle, od hradu až po palác Holyroodhouse. Nezabudnuteľný pohľad na mesto ponúka aj Scottov monument. Po zdolaní 287 schodov v poslednej časti v užitečnej vežičke, po ktorých ťažko prejde človek s nadváhou, pohľad na mesto skutočne stojí za výstup. Základný kameň položili v roku 1840 a je z pieskovca. V historickom centre sa môžete občerstviť v mnohých puboch, kaviarňach či reštauráciách. Zaujala nás najstaršia z roku 1516 U bieleho jeleňa, neodolali sme jedálnemu lístku v Mussel & Steak, kde predjedlo i hlavné jedlo prevýšili naše očakávania. Prehliadku mesta ozvlášťujú typickí gajdoši v krojoch, stretli sme aj gajdošku.

Edinburgh a St. Andrews

Edinburgh – hrad

Ruiny katedrály v St. Andrews

Klubový dom Starého ihriska v St. Andrews

St. Andrews – domov golfu

Z Edinburghu po viac ako hodinovej jazde prichádzame po scénickej pobrežnej ceste do rybárskej dediny Anstruther, v ktorej možno ochutnať najlepšie fish and chips v Škótsku a v Spojenom kráľovstve a pokračujeme do cieľa našej cesty, mestečka St. Andrews. Názov mesta je odvodený od mena svätého, ktorého pozostatky priniesol grécky mních na toto miesto. Možno si tu pozrieť ruiny hradu z 13. storočia, ktorý stráži prístav a mesto, ako aj najstaršiu univerzitu v Škótsku.

Nachádza sa tu aj najväčšia budova v Škótsku, 'katedrála z 12. storočia, ktorej ruiny si možno dnes prezrieť. Pod stredovekým zámkom možno prejsť sieťou podzemných chodieb z roku 1546, ktoré sa používali vyše štyristo rokov počas vojen a obsadení hradu. Mestečko St. Andrews sa označuje aj ako domov golfu. Sú tu štyri ihriská, najslávnejšie je Staré ihrisko. S históriou golfu sa možno oboznámiť v golfovom múzeu. Tá sa tu začala písať v roku 1553, keď ihrisko zavlažoval dážď a trávu

„kosili“ ovce. Ihrisko vzniklo vlastne tak, že more ustúpilo, vznikli piesočné duny, na ktorých narastla tráva. V stredoveku sa v Škótsku hralo niekoľko typov hier s loptičkou a palicou. James II. ju v roku 1457 zakázal, lebo muži hrali golf namiesto toho, aby sa venovali lukostreľbe, a obával sa, že nedokážu ubrániť kráľovstvo. Napriek týmto pokusom sa golfu podarilo prekvitať. Spoločnosť golfistov v St. Andrews založili v roku 1754, aby organizovala každoročné súťaže. O osem rokov sa premenovala na Royal and Ancient Golf Club, ktorá doteraz pripravuje golfové pravidlá, čo platia po celom svete. Na Staré ihrisko ponúka výhľad starý klubový dom, ktorý nie je otvorený pre návštevníkov a ženy sa do neho môžu pozrieť len v jeden deň v roku, v deň St. Andrews. A aby si golf zahrali aj tí, ktorí sa nedostanú na Staré ihrisko, bolo tu vybudovaných ďalších osem ihrísk. V St. Andrews je aj najstaršia univerzita v Škótsku, založili ju v rokoch 1410 – 1411. Škótsky parlament na univerzite zasadal v rokoch 1645 – 1646, zapísala sa tu prvá študentka v Británii v roku 1862 a vznikli tu aj prvé študentské odbory v roku 1864. Profesor matematiky James Gregory navrhol v roku 1668 prvý teleskop. Ubytovať sa v St. Andrews možno v menších hoteloch a penziónoch, špičkové ubytovanie neďaleko St. Andrews ponúka hotel Fairmont so širokými možnosťami relaxačných ošetrení.

Edinburgh a St. Andrews

Golfové ihrisko Castle Course v St. Andrews

Golfové ihrisko Castle Course v St. Andrews

Edinburgh – kráľovská míľa

Edinburgh a St. Andrews

Homecoming Scotland

V jeden večer navštívime hostinec Inn at Lathones neďaleko St. Andrews. Ochutnáme tradičné škótske jedlá a zúčastníme sa netradičnej ochutnávky zahraničných vín. Do programu však odporúčame zaradiť návštevu závodu na destilovanie whisky, možno sa napríklad vybrať na pobrežie whisky, ktoré vzniklo spoluprácou 16 výrobcov whisky a 20 prvotriednych hotelov. Rok 2009 sa označuje aj ako rok Homecoming Scotland. Bude sa oslavovať množstvom podujatí, ktoré zdôraznia, čím Škótsko prosperovalo: básnikom Robertom Burnsom (v roku 2009 sa oslavuje 250. výročie jeho narodenia), golfom, whisky, veľkými mysliteľmi a inováciami. Aj hotel Fairmont, v ktorom sme boli ubytovaní, prispel k oslave a každý deň sme si našli v izbe ďalšiu básničku Roberta Burnsa, aby sme si ju zobrali domov ako kúsok škótskej histórie. V Škótsku sa jazdí po pravej strane, preto sa pri prechádzaní cesty treba pozrieť opačným smerom ako u nás doma. V Škótsku používajú menu škótska libra, ktorej hodnota je rovnaká ako hodnota britskej libry, ak by ste si ich však doniesli domov, v zmenárni by mohli byť problémy.

Cestovanie do Škótska sa o niečo zjednodušilo zavedením priameho leteckého spojenia z Bratislavy do Edinburghu. Škótsko možno preto odporučiť rovnako na krátky víkendový pobyt, ako aj na dlhší, keby ste chceli navštíviť viac miest a oboznámiť sa s bohatou históriou a prípadne sa venovať niektorým voľnočasovým aktivitám.

Hrad v St. Andrews